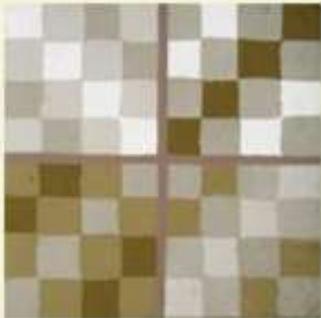

Για τον Πέρη - Μανώλης Βελιτζανίδης

Voici l'hommage "à Péris" rendu en novembre 2006 par Manolis Velitzanidis, Directeur de la maison d'éditions [Indiktos](#) à Athènes, à l'occasion de la sortie du numéro 21 de la revue Erourém (traduction en français par Samuel Martin), quelques mois avant le décès du peintre.

Ce numéro comporte des reproductions des dernières œuvres du peintre : en particulier des "[Murs](#)" et des "[Natures mortes](#)".

Pour en savoir plus sur cette [collaboration](#):

Για τον Πέρη

« Être homme avant d'être artiste »

Το κείμενο αυτό το οφείλω πολύ καιρό. Ίσως από την πρώτη κιόλας στιγμή της γνωριμίας μου με τον Πέρη Ιερεμιάδη. Δεν το αποτολμούσα αναλογιζόμενος την ανεπάρκειά μου, αλλά και την δυσκολία να μιλήσω για πρόσωπο τόσο προσφιλές. Φοβόμουν πως η αγάπη θα καλύψει τον νου και θα σμικρύνει την αλήθεια. Το πράττω τώρα, ακουμπώντας στα λόγια του Rodin πως η μικρή αλήθεια κουβαλά την αλήθεια ολόκληρη. Η ευκαιρία εξάλλου είναι μοναδική, τώρα που η Ίνδικτος φιλοξενεί ξανά ζωγραφιές του.

Δώδεκα χρόνια πίσω, σχεδιάζοντας το 1ο τεύχος του Ερουρέμ, χτύπησα για πρώτη φορά την πόρτα του. Του ζήτησα να μου εμπιστευθεί τις βάρκες του, εξηγώντας του τα σχέδια και τις φιλοδοξίες του περιοδικού.

Ξαφνιάστηκε από το αίτημά μου, μα δέχτηκε. Ίσως η κοινή μας καταγωγή, ίσως το «μοιραϊόν» της συναντήσεώς μας που αποκαλύφθηκε από μian φωτογραφία ; Ποιος ξέρει ! Από κείνη τη στιγμή ομολογώ την απαρχή μίας μαθητείας δίπλα του, μαθητείας που ουδέποτε βεβαίως έλαβε το νόμιμο σχήμα δασκάλου-μαθητή.

Την εποχή εκείνη (1992-1997) ο Πέρης ναυπηγούσε διαρκώς βάρκες. Βάρκες που θύμιζαν ανθρώπινους θώρακες. Τον μάγευαν οι ονομασίες τους και τις συγκέντρωνε. Τα χρώματα λίγα. Κόκκινο της φωτιάς, λουλακί, ώχρα, καμιά φορά μαύρα. Κάποτε κι άσπρο. Η αίσθησή μου από τότε ήταν πως ο Πέρης ασκούσαν διαρκώς στο ίδιο θέμα, αναζητώντας την ερμηνεία του, αν και δεν ήταν αυτό καθαυτό το θέμα που τον απασχολούσε, αλλά κάτι εσωτέρο, βαθύτερο. Τότε παραλλήλιζα τις ζωγραφιές του με το ίσο που κρατούν οι ψάλτες. Καμιά ένταση, καμιά διακύμανση. Του το 'χα πει και του άρεσε. Στις συζητήσεις μας, διέκρινα το πάθος, την αναζήτηση, τις εμμονές του. Αχ αυτές οι εμμονές του Πέρη ! Τελικά, ο άνθρωπος είναι που μετράει πίσω απ' όσα κάνει. Το δε έργο του έχει τις ρίζες του στο σύνολο που έχει πλάσει. Στο είναι του.

Ο Πέρης Ιερεμιάδης είναι απ' αρχής αποφασισμένος να υποστεί τα δεινά και τις στερήσεις που του επιφυλάσσει η μοίρα του. Εν ηρεμία και αδιαφορώντας για τις συνέπειες των επιλογών του, ασκείται στην υπακοή. Γιατί τι άλλο είναι η τέχνη παρά υπακοή στους αιώνιους νόμους του σύμπαντος ;

Το 1996 μου χαρίστηκε η ενασχόλησή μου, εκδοτική αλλά όχι μόνο, με το έργο του Δ. Πικιώνη. Στην αρχή τα Ζωγραφικά, μετά η Αρχιτεκτονική της Χίου, τα Έργα Ακροπόλεως, κ.α. Ήταν ο Πέρης Ιερεμιάδης που έκανε το προξενιό με την κόρη του Πικιώνη, Αγνή. Εισχωρώντας στο «Αρχείο Πικιώνη», διαβάζοντας τα κείμενά του, τις ζωγραφιές του, τα σχέδιά του, ανακάλυπτα όλο και περισσότερο την πηγή απ' όπου άρδευε το βιός του ο Πέρης Ιερεμιάδης. Απ' αυτόν τον μεγάλο δάσκαλο, παραγνωρισμένο ακόμα δυστυχώς και στις μέρες μας, έλκει την καταγωγή του.

Με ερμηνευτή τον Πικιώνη άρχισα σιγά-σιγά να κατανοώ τον φίλο μου αλλά και το έργο του. Οι βάρκες παρουσιάστηκαν για τελευταία φορά στο Σπίτι της Κύπρου το 1997. Με την λεπτότητα της διαισθήσεώς του αλλά και βαθύτατο στοχασμό ο Π.Ι. εισχωρούσε όλο και περισσότερο στα άδυτα της τέχνης του. Εκεί όπου μετά από πολύ κόπο και μόχθο θα του αποκαλυπτόταν η αλήθεια. Διότι ουδέ αρετή λογίζεται, εκείνη, ήτινι ούκ ακολουθεί η δυσχέρεια των έργων, εις ενέργειαν αυτής. Ο Πέρης Ιερεμιάδης ως άλλος προσήλυτος δαπανά τον μόχθο του ασκούμενος καθημερινά. Η σχέση του με το έργο του είναι απολύτως διαισθητική. Δεν παρασύρεται ποτέ από το αίσθημά του.

Σαν τελείωσε με τις βάρκες, ξαφνιάστηκα ! Άραγε πώς θα συνέχιζε ; Επιστρέφοντας από τους Πεταλιούς, το ερημονήσι του, μού 'δειξε λίγα μικρά έργα με ζώα και τοπία. Τότε ξεκίνησε και τους Άη-Γιώργηδες. Τα χρώματα πιά είχαν εξαφανιστεί. Τώρα πιά μόνο χρώματα και μαύρη σινική. Τίποτα άλλο. Χρώματα διαλεγμένα από τον ίδιο, στραγγισμένα για χρόνια σε αυτοσχέδιους κάδους, φροντισμένα από την μανία χρυσοθήρα που γυρεύει στα έγκατα της γης την φλέβα της αλήθειας. Η τέχνη, διαβάζω, είναι η αναγωγή η αρμόδια εις την ύλη της μίμησης. Κατανοώ πλέον πως ο σκοπός του φίλου μου δεν μπορεί να είναι, σε καμιά περίπτωση, σχετικός· είναι και ήταν πάντα, απόλυτος : Μέσα στο χρώμα πρέπει να βλέπουμε, γιατί εκεί μέσα προετοιμάζονται όλα. Στην κρυμμένη στη φύση αποκάλυψη του κόσμου του νοητού. Σιγά-σιγά, ασκούμενος διαρκώς, εισχωρεί στα άδυτα της τέχνης του «απλού», καθότι η απλότητα, αλλά και η αγνότητα, είναι αναγκαία συνθήκη κάθε τέχνης. Ποιος είναι ο τρόπος, ποια η μέθοδος κατάκτησης, δύσκολο για μένα να το διατυπώσω. Κατανοώ όμως, πως αυτήν την οδό ακολουθεί ο Π.Ι. Αντιλαμβάνομαι έτσι τις εμμονές του, τις συζητήσεις μας, τον πνευματικό του πυρήνα που φωτίζει και διαμορφώνει τη ζωή του.

Συζητώντας με τον Πέρη την έκδοση του Νέου Συναξαριστή, μου προτείνει να αναλάβει εκείνος την εικονογράφηση. Διστάζω, μα κάμπτομαι από την επιθυμία του. Χρησιμοποιώντας μόνο χρώμα και σινική, αρχίζει να χαράσσει πρόσωπα Αγίων. Δεν τον απασχολούν τα διακοσμητικά στοιχεία των εικόνων, αναζητά τη μορφή των προσώπων, την καθαρότητά τους. Με τα χαράγματά του πάνω στην φθαρτή χωμάτινη επιφάνεια προσπαθεί να χωρέσει το αχώρητο της αγιότητας. Φτάνοντας στο τυπογραφείο, αναγνωρίζω την αδυναμία μου. Πώς να μεταφέρω με τα μελάνια της τυπογραφίας, την αίσθηση που κουβαλούν τα χρώματα του Πέρη ; Πώς να ζωντανέψω την νεκρή για μένα ύλη της τυπογραφίας ; Η τυπογραφική μου αποτυχία, μου φανερώνει τα μυστικά του.

Αυτή η αγνότητα και η αλήθεια που αναγνωρίζω στην τέχνη του φίλου μου, προβποθέτει ένα σύνολο ανθρώπου, ένα σύνολο ζωής αγνής και φυσικής. Μετρώ πίσω τα χρόνια της ζωής του Π.Ι. και τα έργα του και διαμιάς όλα κουμπώνουν. Αποκτά μορφή το έργο του, ως σύνολο, κι οι χαρακιές του ανθηβόλου του σχηματίζουν το πρόσωπό του

Μανώλης Βελιτζανίδης
Τνδικτος τεύχος 21 / Νοέμβριος 2006